

Aliona LUCA
Institutul de Filologie al MECC
(Chişinău)

EPONIMIZAREA, PROCES ACTIV DE FORMARE A TERMENILOR SPORTIVI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

The eponimization, an active process of sports terms' formation in Romanian

Abstract: The eponyms are one of the sources of terminology's enrichment from different fields of activity. In Romanian linguistics, this notion is still quite controversial. Even if it is the object of many specialized articles, it is missing from the valuable linguistic works, made by collectives of authors who have made remarkable contributions in this area.

The investigation purpose consists in the analysis and the structural-semantic description of some sports terms-eponyms in Romanian through an intercultural approach. We started our research from the point of view that the terms-eponyms are the words and the syntagms that come from a proper name or contain a proper name (anthroponym or toponym) and designate a notion specific to this domain (phenomenon, process, movement, competition, object, equipment etc.).

From a structural point of view, the sports terms-eponyms can be: monomembers (*mountaineering, badminton, derby, marathon*); bimembers (*Comăneci jump, Davis Cup, Benoni defense*); polymembers (*Tsukahara double clustered, Schlechter-Rubinstein attack*). In syntagms, eponyms can be both determinant and determined.

Their formation models are conditioned, first of all, by extra-linguistic factors such as the specificity of the sport branch, the traditions and tendencies of denominating the new realities etc. Thus, in addition to their own terminological meaning, the eponyms also contain a cultural component, bearing information about the person or place whose names have served as sources of terminology.

Keywords: terminologization, sports term, eponym, anthroponym, toponym, structural-semantic analysis, intercultural perspective.

Rezumat. Una dintre sursele de îmbogățire a terminologiilor din diferite domenii de activitate o constituie eponimele. În lingvistica românească, această noțiune este încă destul de controversată. Deși reprezintă obiectul mai multor articole de specialitate, ea lipsește din lucrările lingvistice de valoare, realizate de colective de autori ce au adus contribuții remarcabile în domeniu.

Scopul investigației constă în analiza și descrierea structural-semantică a unor termeni sportivi eponimici în limba română prin prisma unei abordări interculturale.

În comunicarea de față am pornit de la opinia că termenii eponimici reprezintă cuvintele și sintagmele care provin dintr-un nume propriu sau care conțin un nume propriu (antroponim sau toponim) și desemnează o noțiune specifică domeniului vizat (fenomen, procedeu, mișcare, competiție, obiect, echipament etc.).

Din punct de vedere structural, termenii sportivi eponimici pot fi: monomembri (*alpinism, badminton, derby, maraton*); bimembri (*salt Comăneci, Cupa Davis, apărare Benoni*); polimembri (*Tsukahara dublu grupat, atacul Schlechter-Rubinstein*). În sintagme, eponimele pot fi atât elemente determinante, cât și determinate.

Modelele de formare a acestora sunt condiționate, în primul rând, de factori extralingvistici, precum: specificul ramurii de sport, tradițiile și tendințele de denominare a noilor realități etc. Astfel, pe lângă înțelesul lor terminologic propriu-zis, eponimele conțin și o componentă culturologică, purtând informații despre persoana sau locul ale căror nume au servit drept surse de terminologizare.

Cuvinte-cheie: terminologizare, termen sportiv, eponim, antroponim, toponim, analiză structural-semantică, perspectivă interculturală.

Sistemele terminologice ale diferitor domenii de activitate sunt alcătuite prin valorificarea mijloacelor lexicale ale limbii materne, în funcție de particularitățile morfologice și sintactice ale acesteia, precum și cu ajutorul elementelor împrumutate din alte limbi. Una dintre sursele de îmbogățire a terminologiilor o constituie eponimele. Denominarea eponimică sau eponimizarea, ca mijloc de terminologizare a diferitor limbaje specializate, s-a aflat în vizorul mai multor autori, care s-au ocupat de studiul limbajului matematic, tehnic, medical etc.

O perspectivă istoriografică asupra materialelor lexicografice românești dedicate eponimelor a fost realizată de cercetătoarea Popescu F., care a remarcat caracterul controversat al abordărilor privind subiectul vizat. Autoarea a observat că, în sursele studiate, eponimele sunt „fie ignorate de unii dintre cercetători, fie acceptate ca reprezentări ale antonomazei și astfel subsumate implicit stilisticii, fie recunoscute ca o clasă lexicală solid concretizată prin numeroasele unități și formațiuni înregistrate cu preponderență în limbajele funcționale” [1].

Deocamdată, termenul *eponim* nu cunoaște o definiție univocă. În lingvistica românească, el este folosit cu trei înțelesuri: (a) *care dă numele său unui oraș, unei regiuni, unei persoane* etc. (definiție oferită de dicționare); (b) *numele proprii devenite nume comune*; (c) *numele comune care își au sursa în nume proprii* [2, 3, 4 ș.a.]. Deși constituie obiectul mai multor articole de specialitate, termenul *eponim* lipsește însă din lucrările lingvistice de valoare, precum ar fi *Dicționarul de științe ale limbii* [5, p. 602] sau *Enciclopedia limbii române* [6, p. 638], ambele realizate de colective de autori ce au adus contribuții remarcabile pentru domeniul respectiv. Au fost elaborate totuși câteva dicționare de eponime ale limbii române [7, p. 302; 8, p. 184. ș.a.].

Faptul că termenul *eponim* este utilizat cu mai multe înțelesuri generează anumite dificultăți în abordarea conceptului luat în discuție, dificultăți care ar putea fi depășite prin

delimitarea numelor proprii ce au devenit nume comune de cele comune provenite de la numele proprii. Astfel, Răileanu V. recomandă a utiliza termenul *eponim* doar pentru numele proprii care ajung să desemneze o altă entitate decât cea pe care au numit-o inițial, iar pentru numele comune care își au sursa în nume proprii a folosi termenul *deonimic*, întrucât „este mai motivat, mai sugestiv și mai transparent” [2]. Melnic V. operează cu noțiunile *termeni eponimici*, *îmbinări terminologice eponimice* și *sintagme terminologice eponimice* pentru a desemna sintagmele ce conțin nume proprii [3].

Scopul prezentei lucrări constă în analiza și descrierea structural-semantică a unor termeni eponimici din domeniul sportului în limba română prin prisma unei abordări interculturale. Date fiind divergențele existente în sursele de specialitate privind abordarea acestui fenomen lingvistic, în lucrare am optat pentru noțiunea de *termeni eponimici*. În opinia noastră, termenii eponimici reprezintă cuvintele și sintagmele care provin dintr-un nume propriu sau conțin un nume propriu și care desemnează o noțiune specifică domeniului (în cazul de față, fenomen, procedeu, mișcare, competiție, obiect, echipament etc.). Prin urmare, eponimele sunt numele proprii care servesc drept surse pentru formarea de termeni eponimici și care sunt atestate în structura acestora.

Lingviștii sunt, în principiu, de acord că la baza formării termenilor eponimici se află metonimia (procedeu semantic), uneori însoțită de modificări în structura numelui propriu (procedeu morfologic), precum și participarea acestuia la formarea sintagmelor terminologice eponimice, ca element constitutiv (procedeu sintactic) [9, p. 1472]. Deseori, termenii eponimici se formează pe cale mixtă (eponimizare mixtă).

Cele mai importante resurse de termeni, potrivit autoarei Chiș D., sunt: patronimele (*algoritm, amper, diesel, watt, volt* ș.a.), prenumele (*madeleine, felix, oscar*), numele mitologice (*amoniac, atlas, eolian, tendonul lui Ahile*), numele de personaje literare (*tartuffe, don juan*), numele de țări, provincii, localități, cartiere, planete (*angora, badminton, damasc, șampanie, uraniu*). Totodată, se cunosc termeni proveniți prin anagramă, traducerea sau modificarea numelui de origine [4].

În limbajul sportiv, principalele surse de termeni eponimici sunt antroponimele și toponimele. Astfel, sunt cunoscute numeroase denumiri de competiții, de inventar sportiv și mai ales de procedee, elemente și exerciții care provin de la numele sportivilor care le-au executat pentru prima dată sau care au demonstrat performanțe deosebite în realizarea lor: *Diamidov* (un procedeu de gimnastică executat la paralele), *Korbut* (un procedeu complicat executat la paralele inegale), *Tsukahara* (un tip de săritură cu sprijin), *Axel*, *Salchow* (tipuri de salturi în patinajul artistic) ș.a.¹

Tendința de a atribui unei combinații numele sportivului sau al sportivei care a realizat-o pentru prima dată într-un concurs de nivel înalt este frecventă mai ales în gimnastică, patinaj artistic și alte sporturi care solicită creativitate și artistism. Burlacu D. efectuează o trecere în revistă a unora dintre elementele din gimnastica artistică, grupându-le conform tipului de procedeu: sărituri (*Cuervo, Hristakieva*,

¹ Toate exemplele prezentate în lucrare au fost selectate din diverse surse: științifice, literare, lexicografice, electronice etc.

Yurchenco, Amânar; Yamashita, Podkopaieva), paralele (*coborâre Comăneci; salt Comăneci; Dancev, Tkachev, Ginger, Jager - desprinderi transversale, de la bara băieților; salt Hindorff; salt Fabrichnova; Endo depărtat, Endo apropiat ș.a.*); bărnă (*urcare Silivaș, săritură Yang Bo, flic-flac Korbut, flic-flac Kocetkova, salt Grigoraș ș.a.*); sol (*Popa, Șuşunova, Kadet, piruetă Memmel ș.a.*). [10].

Totodată, există o serie de termeni sportivi proveniți de la toponime (denumiri de localități, regiuni, munți etc.): *rugbi, badminton, maraton, alpinism, Jocuri Olimpice, apărare siciliană ș.a.*

Din punct de vedere structural, se deosebesc următoarele tipuri de termeni eponimici:

- 1) **monembri** (*alpinism, badminton, derbi, maraton, axel, lutz, diamidov*);
- 2) **bimembri** (*apărare siciliană, apărare Benoni, Endo depărtat, salt Deltcev, Cupa Davis*);
- 3) **polimembri** (*Tsukahara dublu grupat, atac Schlechter – Rubinstein*).

În sintagme, eponimele pot fi atât elemente determinante (*salt Podkopaieva; coborâre Fabrichnova*), cât și determinate (*Endo depărtat; Steinemann cu trecere a picioarelor printre brațe, în sprijin ș.a.*).

Termenii eponimici bi- și polimembri au tendința de a renunța la elementul determinat, transformându-se în termeni monembri comuni. De ex.: *săritură Axel – axel* (în patinajul artistic); *săritură Tsukahara – tsukahara* (în gimnastica artistică), *săritură Fosbury* (sau *Fosbury flop*) – *fosbury* (în atletism) ș.a. La rândul lor, acești termeni pot căpăta ei înșiși determinanți, devenind termeni regenți. De ex.: *tsukahara simplu întins, tsukahara simplu grupat; Stadler depărtat, Popa simplu* (în gimnastica artistică); *simplu axel, dublu axel, dublu salchow* (în patinajul artistic) etc.

Termenii sportivi eponimici bimembri atestați de noi sunt formați conform următoarelor modele:

- 1) Subst. N. + subst. N. (juxtapunere): *atac Rauzer, săritură Phelps, proba Rosenthal, proba Shafranovskii etc.*;
- 2) Subst. N.+ subst. G.: *lovitura lui Napoleon, poziția lui Lucena, triumphiul lui Petrov etc.*;
- 3) Subst. N.+ adj.: *apărare siciliană, testul australian, Jocuri Olimpice*;
- 4) Adj.+ subst. N.: *triplu axel, dublu lutz*.

Termenii eponimici polimembri respectă, de obicei, regulile de formare a sintagmelor în limba română, fiind alcătuiți dintr-un centru lexical și determinanții acestuia. De ex.: *Yamashita cu întoarcere de 180°; Memmel la sol; Tsukahara simplu grupat; Amânar-Yurchenko cu două șuruburi și jumătate etc.*

La nivel semantic, termenii eponimici sunt cei care denumesc:

- 1) **Ramuri și probe de sport**: *rugbi, badminton, alpinism, maraton*.
- 2) **Elemente, procedee, combinații**: *atac Schlechter-Rubinstein, atac sicilian, apărare siciliană, varianta Petrosian, varianta Cambridge-Springs, deschidere Sokolski, deschidere Zukertort-Nimzovici, apărare Alehin, apărare Caro-Kann, poziția lui Lucena, tema Pauly, tema Babson* (în șah); *triumphiul lui Petrov* (în jocul de dame); *flic-flac Auerbach, săritură Yamashita, salt Tkachev* (în gimnastica artistică); *axel, salchow*,

rittberger, lutz, triplu salchow, dublu axel etc. (în patinajul artistic). Această categorie de termeni eponimici pare a fi cea mai numeroasă.

1) Competiții sportive: *derbi, spartachiadă, Jocuri Olimpice, Tour de France, Cupa Davis, Australian Open* etc.

2) Metode și sisteme de concurs, de antrenament, de organizare/desfășurare a competițiilor, de arbitraj etc.: *metoda Gundersen* (în biatlon-schi); *tabela Berger* (în șah, jocuri sportive ș.a.), *sistemul Scheveningen, sistem elvețian, sistemul Sonneborn-Berger, Sistemul Tartakower-Bondarevski-Makogonov* (în șah).

3) Teste, probe de evaluare, măsurători, indici etc.: *indicele Qetelet, proba Romberg, proba Vojáček, proba Minkowski, proba Lebedev, proba Martinet, proba Martinet-Kushelevski, proba Ruffier (de evaluare a condiției fizice), proba Letunov (de evaluare a capacității de efort), proba Schellong, proba Liam, testul Storm, step-testul Harward, proba Margaria, proba Astrand, testul Fischer* ș.a.

4) Obiecte, echipamente, inventar sportiv: *artimex, adidași* ș.a.

Pe lângă înțelesul lor terminologic propriu-zis, eponimele conțin și o componentă culturologică, purtând informații despre persoana sau locul ale căror nume au servit drept surse de terminologizare. Atare termeni mai sunt numiți *asociativi* [11, p.72], deoarece provoacă în conștiința specialistului lanțuri asociative, legate de numele proprii respective. Bunăoară, sintagma *lovitura lui Napoleon* se asociază nemijlocit cu numele lui Napoleon Bonaparte. Aceasta este o combinație în jocul de dame, executată, potrivit legendei, pentru prima dată de cunoscutul lider politic și militar francez, care era un mare pasionat al jocului.

Ridicarea Karelin este un termen format de la numele cunoscutului luptător rus de stil greco-roman Alexandru Karelin, nume legendar în sport, triplu campion olimpic la categoria de 130 kg, poreclit și „Ursul rus” sau „Alexandru cel Mare”. Sportivul executa cu o forță și viteză deosebită un procedeu tehnic constând în ridicarea adversarului în așa mod, încât acesta lua poziția întins în aer, după care era aruncat cu putere pe saltea. Această manevră devastatoare, executată cu o acuratețe tehnică de invidiat, îi aducea luptătorului 5 puncte, numărul maxim atribuit de arbitri în greco-romane.

Rugbi (joc sportiv disputat între două echipe a câte 15 jucători, având ca obiect o minge ovală) provine de la localitatea în care a luat naștere, după ce, în a. 1823, la școala din Rugby, comitatul Warwickshire, elevul William Webb Ellis, în semn de dispreț față de regulile jocului de fotbal, a luat mingea în brațe și a fugit cu ea spre terenul de țintă advers).

Badminton (joc sportiv, asemănător cu tenisul, practicat cu o minge mică prevăzută cu pene sau un fel de aripioară de plastic, aruncată cu racheta) provine de la *Casa de Badminton Gloucestershire*, reședința ducelui de Beaufort, locul în care a avut loc primul joc de badminton oficial în Anglia.

Alpinism (sport care constă în escaladarea părților greu accesibile ale munților) se asociază cu numele munților Alpi, situați în Europa Centrală, de la care provine termenul respectiv.

Maraton (cursă athletică la alergare pe o lungime de 42,195 km) provine de la numele câmpiei Maraton, unde, în a. 470 î.Hr., a avut loc o bătălie între greci și perși și de unde un soldat grec a fost trimis să aducă la Atena vestea victoriei).

Metoda Gundersen (sistem de desfășurare a competițiilor de biatlon-schi) a fost elaborată de norvegianul Gunder Gundersen și aplicată pentru prima dată la Jocurile Olimpice de iarnă de la Calgary (1988). Ea constă în recalcularea punctelor acumulate de schiori la săritura de pe trambulină în secunde pentru a determina momentul când aceștia își vor lua startul în cursa de schi.

Tabela Berger (în șah, jocuri sportive ș.a. – sistem de stabilire a perechilor de sportivi într-un concurs, în care fiecare trebuie să joace sau să se întâlnească cu fiecare) a fost numită astfel după numele inventatorului acestui sistem, în a doua jumătate a sec. al XX-lea.

Uneori se întâmplă ca originea unor termeni și sintagme eponimice să nu fie cunoscută sau să fie incertă. Este cazul termenilor din luptele greco-romane **simplu Nelson** și **dublu Nelson** (numiți și *cheie simplă*, *cheie dublă*). **Nelson** este numele unei grupe de prize la ceafă în lupta la parter (aici termenul *priză* desemnează un procedeu de lupte), cu un braț (*simplu Nelson*) sau cu ambele brațe (*dublu Nelson*) duse pe sub subsuorile adversarului. Nu se știe exact cine e sportivul care a dat numele acestui procedeu, dar se presupune că este vorba despre luptătorul american William L. Nelson, care, la Jocurile Olimpice din 1904 a obținut medalia de bronz la categoria de 52 kg. În *The Oxford Paperback Dictionary* (1979) acest procedeu tehnic apare ca nume comun [12, p. 157-158].

Alteori, apar confuzii legate de necunoașterea exactă a originii termenului, mai cu seamă atunci când numele propriu care a stat la baza formării acestuia este asemănător cu un alt nume, mai cunoscut. De exemplu, **robinsonadă**, termen folosit de unii cronicari de fotbal, cu înțelesul „bravura portarului (de fotbal) care plonjează miraculos prin aer”, provine de la numele unui faimos portar internațional, membru al unui club din Southampton, Jack Robinson, care executa cu o măiestrie deosebită plonjoanele, adică „salturi orizontale la semiînălțime, adevărate zboruri defensive” [12, p.138-139]. Termenul este confundat, adesea, cu omonimul său, care are sensul de „aventură ieșită din comun, singurătate, izolare; povestire despre naufragații pierduți”. De pildă, Mușat R. îl include în dicționarul său cu înțelesul (2) *săritură acrobatică executată de un jucător dintr-o echipă de fotbal*, însă îl consideră provenit de la numele cunoscutului personaj literar al lui Daniel Defoe, Robinson Crusoe [13, p.247].

Artimex (minge de fotbal din piele) provine de la denumirea mărcii comerciale (Artex) a firmei Artimex Sport, iar termenul **adidași** (ce denumește astăzi orice tip de încălțăminte sportivă) provine de la denumirea mărcii comerciale Adidas, aceasta din urmă datorându-și numele cizmarului german Adolphe (Adi) Dassier. În a. 1920 el inventase pantofii cu crampoane pentru antrenamente, cu o stabilitate mai mare pe teren sau pistă.

Derbi, termen care inițial avea sensul *cursă anuală de cai în vârstă de trei ani*, ulterior a căpătat un al doilea sens: *confruntare sportivă între două echipe din același*

oraș sau regiune, în special în fotbal, ca în prezent să desemneze orice *întrecere sportivă de mare importanță*. Cuvântul își are originile în *The Derby*, o cursă de cai din Anglia, fondată în 1780, de Edward Stanley, al 12-lea conte de Derby (1752-1834).

În ultimele trei exemple se atestă un dublu proces de eponimizare. Așadar, ar trebui să distingem două tipuri de denominare eponimică: primară (sau simplă) și secundară (sau dublă). Totodată, nu excludem nici posibilitatea existenței unei eponimizări multiple.

Unii lingviști ruși (Șelov S.D., *apud*: Gureeva E.I.) încadrează eponimele în categoria nomenilor, nu în cea a termenilor, deoarece ele sunt alcătuite din două elemente lexico-sintactice, unul principal (o noțiune generică) și altul subordonat – un semn convențional, o „etichetă” (o noțiune particulară). Ei consideră că, în calitate de semne convenționale, aceste „etichete” pot fi nume proprii (un antroponim sau un toponim) [11, p.72].

Am putea formula însă o serie de argumente în favoarea caracterului terminologic al sintagmelor eponimice. În primul rând, trebuie să recunoaștem că folosirea lor asigură la maximum monosemia, trăsătură considerată de mulți lingviști definitorie pentru termeni, la care se adaugă precizia, concizia, caracterul sistemic și normativ. În plus, toate au aplicare profesională, determină un concept specific domeniului, funcționează în limbajul specializat al sportului și sunt definibile. Totodată, multe dintre ele au capacitate de derivare. De exemplu, *Olimpia*, localitate în care, în Antichitate, se desfășurau competiții sportive închinată lui Zeus, a dat naștere unui șir de termeni, precum: *olimpiadă*, *olimpic*, *olimpism*, *paralimpic*, *paralimpism*, *Jocuri Olimpice*, *Jocuri Paralimpice*, *Mișcare Olimpică*, *Comitet Internațional Olimpic*, *Comitet Național Olimpic* etc.

O consecință a formării termenilor eponimici este apariția dubletelor sinonimice. De exemplu, termenul *salt Comăneci* are drept sinonim sintagma: *de pe bara înaltă elan înapoi și salt depărtat înainte cu reapucarea aceleiași bare*; termenul *piruetă Memmel* are echivalentul *piruetă dublă cu piciorul la 180°*; termenul *Phelps* e sinonim cu *stând pe mâini cu întoarcere de 180° în primul zbor*, *180° întoarcere și salt întins înainte în zborul al doilea*.

Se atestă, de asemenea, cazuri de polisemie, atunci când numele unui sportiv servește drept sursă de denominare pentru mai multe procedee/elemente. Iată câteva exemple:

Silivaș – 1. *Urcare pe bârnă*, 2. *Salt la sol*.

Khorkina -1. *Săritură din rondat flic-flac cu întoarcere de 180° în primul zbor, 180° întoarcere și salt echer înapoi în zborul al doilea*. 2. *Stând (la paralele) apucat de bara de jos către exterior, roată liberă, salt înapoi cu întoarcere de 180°, cu picioarele lipite, apucat de bara de sus*. 3. *Flic-flac (la bârnă) pe un picior cu întoarcere de 360° înainte de sprijinirea mâinilor pe aparat* [14, p.140]. Pentru a evita confuziile care ar putea fi generate de polisemia termenilor, considerăm important a utiliza în mod obligatoriu, împreună cu eponimul, și elementul determinat (regent): *urcare Silivaș*, *salt Silivaș*.

În ciuda discuțiilor îndelungate și controversate privind formarea și funcționarea termenilor eponimici în sistemele lexicale ale diferitor sfere de activitate, ar putea fi evidențiate o serie de avantaje ale creării și utilizării acestora. Mai întâi de toate, utilizarea lor este mai eficientă în comunicarea dintre specialiști, grație faptului că, având

o claritate maximă în limbajele specializate respective, asigură o mai înaltă precizie a exprimării. O altă calitate a termenilor eponimici constă în faptul că ei sunt mai laconici decât echivalentele lor noneponimice, contribuind astfel la realizarea tendinței de economie a efortului în limbă. Totodată, ele au un caracter universal și, astfel, pot fi înțelese mai ușor de către specialiști, ca urmare a standardizării termenilor de circulație internațională. În plus, odată acceptate în terminologia unui domeniu, eponimele pot servi la reconstituirea originii conceptului, deoarece oferă informații relativ exacte privind modul și momentul în care acesta a fost creat, fapt greu de realizat în cazul celorlalți termeni.

Pe de altă parte, termenii eponimici nu sunt la fel de transparenți, cum sunt variantele lor noneponimice, care au un caracter descriptiv mai accentuat. Totodată, unele eponime pot fi înșelătoare. Este vorba de situațiile când: a) un singur nume propriu este folosit pentru a forma mai mulți termeni sintagmatici; b) există mai mulți termeni eponimici pentru un singur concept; c) numele-sursă este identic sau asemănător cu un alt nume, deja cunoscut vorbitorilor (ca în cazul termenului *robinsonadă*). Atunci când un exercițiu sau procedeu este executat cu măiestrie de mai mulți sportivi sau atunci când un procedeu sau o combinație care poartă numele unui sportiv este perfecționat ori modificat de altul, se apelează la sintagme ce conțin două sau mai multe nume proprii, cum ar fi cele din șah: deschiderea Zukertort-Nimzovici, atacul Schlehter-Rubinstein ș.a.

Remarcăm și caracterul „ultraspecializat” al termenilor eponimici sportivi, mai cu seamă a celor bimembri și polimembri. Majoritatea lor sunt omiși atât din dicționarele explicative generale, cât și din cele de termeni sportivi, fiind incluși numai în regulamente și lucrări științifico-metodice de strictă specialitate. Astfel, ei rămân a fi cunoscuți doar unui cerc restrâns de specialiști, care activează într-o singură ramură de sport sau în sporturi înrudite, pentru cei mai mulți continuând să fie inaccesibili.

Ca rezultat al investigației întreprinse în prezenta lucrare, ar putea fi formulate câteva **concluzii**:

1) Eponimizarea, ca mijloc de îmbogățire a terminologiei sportive, reprezintă un proces foarte complex, deocamdată insuficient cercetat. În unele cazuri, ea se realizează în mod direct (eponimizare primară), alteori – în mod indirect, prin intermediul unui alt termen eponimic (eponimizare secundară).

2) În limbajul sportiv, denominarea eponimică reprezintă o cale productivă de terminologizare. Termenii sportivi eponimici desemnează concepte variate din punct de vedere semantic și structural. Principala sursă a acestor elemente lexicale o constituie antroponimele și toponimele.

3) Constituind un mijloc de formare a dubletelor sinonimice, termenii eponimici asigură monosemia termenilor, fiind mai concreți, mai laconici, mai preciși decât echivalentele lor noneponimice.

4) Termenii sportivi eponimici au o serie de trăsături comune cu cele ale termenilor noneponimici, dar și unele trăsături specifice. Având același înțeles și, în majoritatea

cazurilor, formă identică în diferite limbi, ei poartă un caracter universal. În acest mod, crearea lor răspunde cerinței de standardizare a termenilor de circulație internațională.

5) Termenii sportivi eponimici poartă un caracter „ultraspecializat” și sunt accesibili doar celor care activează în domeniul sportului ori chiar într-o singură ramură de sport. În fine, predilecția pentru termenii eponimici sau pentru echivalentele noneponimice ale acestora depinde de contextul comunicării și de părțile implicate (mai cu seamă de statutul destinatarului), rămânând la discreția specialiștilor să le dea prioritate unora sau altora.

Referințe bibliografice

1. F. Popescu. *Problema eponimelor în lexicografia românească* [on-line]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/301327557_Problema_eponimelor_in_lexicografia_romaneasca accesat 25.03.2018
2. V. Răileanu. *Eponim vs. deonim. Contributions to a debate/ Eponim vs. deonim. Contribuții pentru o dezbatere*. În: *Globalization and National Identity. Studies on the Strategies of Intercultural Dialogue. Language and discourse section*, Târgu-Mureș, Arhipelag XXI Press, 2016, p. 440-446 [on-line]. Disponibil: <http://www.upm.ro/gidni3/GIDNI-03/GIDNI%2003%20%20Language%20and%20Discourse.pdf> accesat la 25.03.2018
3. V. Melnic. *Afecțiuni eponimice ca termeni medicali în limba română literară*. În: *Limba română*, nr. 6-10, anul XIII, 2003 [on-line]. Disponibil: <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=2529> accesat: 25.03.2018
4. D. Chiș. *O importantă resursă terminologică – numele proprii* [on-line]. Disponibil: https://litere.uvt.ro/litere-old/vechi/documente_pdf/aticole/uniterm/uniterm3_2005/dchis.pdf accesat 21.03.2018
5. A. Bidu-Vrânceanu, C. Călărașu, L. Ionescu-Ruxăndoiu, M. Mancaș, G. Pană Dindelegan. *Dicționar de științe ale limbii*. București: Editura Nemira, 2005. 608 p.
6. M. Sala (coord.). *Enciclopedia limbii române*. Ediția a II-a. București: Editura Univers enciclopedic, 2006. 638 p.
7. O. Laiu-Despău. *Dicționar de eponime. De la nume proprii... la nume comune*. Ediția a II-a. București: Editura Seaculum I.O., 2006. 302 p.
8. C. Cojocaru. *Dicționar de eponime*. Chișinău: Editura Pontos, 2011. 184 p.
9. Бобырева Н.Н. *Структурно-языковые характеристики спортивных терминов-эпонимов в русском и английском языках* // *Фундаментальные исследования*. 2014. №8. С. 1469-1472. [on-line]. Disponibil: https://elibrary.ru/download/elibrary_22416903_20953042.pdf accesat 27.03.2018
10. D. Burlacu. *Universal and national terminology in artistic gymnastics* [on-line]. Disponibil: <http://www.upm.ro/gidni/GIDNI-01/Lds/Lds%2001%20C0.pdf> accesat 23.09.2017

11. Е.И. Гуреева. *Разновидности специальных обозначений в современной спортивной терминологии* [on-line]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/v/raznovidnosti-spetsialnyh-oboznacheniy-v-sovremennoy-sportivnoy-terminologii> accesat: 22.03.2018
12. V. Bănciulescu. *Limbajul sportiv. O investigație sentimentală*. București: Editura Sport-Turism, 1984. 179 p.
13. R. Mușat. *Nume proprii, nume comune. Dicționar de antonomază*. Iași: Editura Polirom, 2006. 312 p.
14. D. Burlacu. *Terminologia gimnasticii artistice în limba română*. Teză de doctorat. Iași, 2015. 222p.